

Mere information – se

www.nakkefold-hs.dk
og
www.ultral lyd.rh.dk

Venlig hilsen

Personalet på
Klinik for Føtalmedicin og Ultralydskanning

Rigshospitalet er røgfrit område

Revideret januar 20.01.2009

Overlæge Kirsten Søgaard
Overlæge Karin Sundberg
Afd.sygeplejerske Susanne Thygesen

**Klinik for Føtalmedicin
og Ultralydskanning**

Afsnit 4002
Rigshospitalet
Juliane Marie Centret
Blegdamsvej 9,
2100 Kbh Ø

Åbningstid: 09.00 – 15.00

Telefon: 35 45 40 02

Web:
www.ultral lyd.rh.dk

mailto:Ultralyd.JMC
@rh.hosp.dk

**Juliane Marie Centret
Rigshospitalet
Klinik for Føtalmedicin og Ultralydskanning**

Rigshospitalets tilbud om ultralydskanning af gravide

Nakkefoldskanning og misdannelsesskanning

Tilbud om ultralydskanning

Rigshospitalet tilbyder 2 skanninger i graviditeten, dvs. du afgør selv, om du vil modtage tilbuddet:

- Nakkefoldskanning i graviditetsuge 11 - 14, hvor terminen fastlægges og risikoen for Down syndrom beregnes.
- Misdannelsesskanning i graviditetsuge 19 - 20.

Du kan vælge begge skanninger eller blot den ene. Før du træffer dit valg, kan du få vejledning om nakkefoldskanningen af jordemoder med specialuddannelse i prænatal vejledning eller af din praktiserende læge.

Tidsbestilling

- Du kan selv bestille tid til nakkefoldskanning på www.nakkefold-hs.dk, eller på telefon 35454207. Telefonen er åben tirsdag, torsdag og fredag kl. 9.00 - 11.00 og alle hverdage mellem kl. 12.30 - 13.30.
- Du kan bestille tid til misdannelsesskanning ved første besøg hos din jordemoder. Hvis jordemoderbesøget ligger senere end 19 uger, kan skanningstiden aftales via Svangreambulatoriet på telefon 35454001 mellem 9.00 - 11.00.

Husk

- din vandrejournal
- at du er velkommen til at tage én voksen ledsager med, men ikke børn
- at parkeringsforholdene på Rigshospitalet desværre er meget begrænsede
- at du skal sige ved undersøgelsens start, hvis du ønsker at købe et billede af dit foster
- at det ikke er tilladt at bruge videokamera og mobiltelefoner på afdelingen

Hvad er ultralyd – og hvordan foregår det?

- Ultralyd er lydbølger, som ikke kan høres af det menneskelige øre. Skanningsapparatet forstærker og omdanner lydets ekkøer til billeder. Undersøgelsen foregår ved at føre en skanner frem og tilbage over dit maveskind, og du kan følge med på en skærm.

Misdannelsesskanning i graviditetsuge 19-20

- - er et tilbud om gennemskanning af fosteret for synlige misdannelser.

Hvad kan man se ved en ultralydskanning i uge 19-20?

- Sygeplejersken, der skanner, kigger på fosterets hoved, rygsøjle, brystkasse, mave, arme og ben. Desuden ser hun på fosterets bevægelser, mængden af fostervand og moderkagens placering.
- Er du ikke skannet tidligere, kan sygeplejersken ud fra barnets størrelse også fastlægge forventet fødselstidspunkt. Desuden vil hun opdage, om du venter mere end ét barn, hvis ikke dette allerede er kendt.

Kan man opdage alle misdannelser?

- Nogle misdannelser ses ret tydeligt, mens andre er knapt så tydelige. Derfor finder vi ikke alle - såsom mindre misdannelser i hjertet.

Hvad sker der, hvis noget er unormalt?

- Hvis der mistænkes noget unormalt ved fosteret, vil du få det at vide straks. Hvis der er mistanke om misdannelser, vil du få tilbudt grundig information om problemet af en af vores speciallæger. Behandlingsmuligheder og eventuelle konsekvenser vil blive forklaret grundigt. I alvorlige tilfælde er det muligt at få abort op til graviditetsuge 22.
- Det kan være en stor fordel at opdage en eventuel misdannelse inden fødslen, idet man i mange tilfælde har bedre mulighed for at give barnet den rigtige behandling umiddelbart efter fødslen.
- Det kan forekomme, at man ved skanningen ser mindre anatomiske varianter, der i sig selv er uden betydning, men som statistisk har vist sig at være forbundet med en let øget risiko for kromosomfejl. I disse tilfælde vil du blive tilbudt yderligere information og evt. ny risikoberegning for Down syndrom, hvis du ønsker det.

Hvordan får jeg resultatet af undersøgelsen?

- Umiddelbart efter nakkefoldskanningen beregnes den samlede risiko for Down syndrom. I denne beregning indgår din alder, hvor langt henne du er i graviditeten, evt. tidligere graviditeter med Down syndrom, nakkefoldens størrelse samt svaret på doubletesten. Du får svaret, før du går fra klinikken.

Hvad siger svaret?

- Du vil få en forklaring på svaret af den læge eller sygeplejerske, der har undersøgt dig. Af svaret kan du se dels den generelle risiko for din aldersgruppe, dels hvordan risikoen ændres efter resultatet af dine undersøgelser. Hvis resultatet er en risiko for Down syndrom, som er større end 1:300 – f.eks. 1:100 – tilbyder vi dig en moderkageprøve eller fostervandsprøve. Kun en moderkageprøve eller fostervandsprøve, hvor kromosomerne hos fosteret undersøges, kan med 100% sikkerhed afgøre, om fosteret har Down syndrom. Langt de fleste fostre, som undersøges med moderkage- eller fostervandsprøve, er dog helt normale.
- Er resultatet af moderkage- eller fostervandsprøven normalt, men nakkefolden større end det normale, vil du blive tilbudt yderligere rådgivning og undersøgelser af fosteret.
- Enkelte, hvor nakkefolden er let forstørret, tilbydes en hjerteskaning af fosteret, da disse fostre har en smule større risiko for medfødte hjertemisdannelser.
- Yderligere oplysninger og personlig rådgivning kan fås i *Prænatal Vejledning* på telefon 35 45 42 07. Telefonen er åben tirsdag, torsdag og fredag kl. 9.00 – 11.00 og alle hverdage kl. 12.30 – 13.30.

- Ultralyd er ikke skadeligt – hverken for fosteret eller dig. Man har ultralydskannet gennem ca. 40 år, og der er oprettet internationale komiteer, som hele tiden kontrollerer sikkerheden.

Du bliver skannet af en specialuddannet sygeplejerske eller læge. Rigshospitalet er et undervisnings- og forskningshospital, og der vil ofte være yderligere én person tilstede, som skal undervises eller oplæres.

- Ultralydskanningen tager ca. 20 min., men der skal også påregnes tid til journalskrivning og svar til dig, derfor bliver dit samlede tidsforbrug ofte omkring 1 time, - og der kan forekomme ventetid.
- Undersøgelsen kræver ingen forberedelse. Det er dog en god idé at tømme blæren inden undersøgelsen. Nogle gange er det ikke muligt at gøre undersøgelsen færdig pga. den måde, fosteret ligger på. Du vil da blive bedt om at komme igen senere på dagen eller en anden dag.
- I sjældne tilfælde kan vi ved senere gennemsyn af skanningsbillederne få øje på detaljer, som vi gerne vil kigge på en ekstra gang. I så fald vil vi ringe til dig for at aftale en supplerende undersøgelse, for en sikkerheds skyld.
- Hvis du er overvægtig, vil billedkvaliteten være forringet. Derfor kan det i nogle tilfælde være meget svært at se væsentlige detaljer.

Kan man få barnets køn oplyst?

- Det indgår ikke i undersøgelsen at se efter køn. Det kan være vanskeligt at fastslå barnets køn, så du vil sjældent få en sikker udtalelse herom.

3-dimensionel skanning?

- Vi bruger kun 3D skanning som supplement til almindelig skanning for at belyse specielle misdannelser.

Nakkefoldskanning og doubletest

- Er du interesseret i tilbuddet om en risikovurdering for *Down syndrom*, bedes du venligst gennemlæse denne orientering, da det er vigtigt, at du er velinformeret om mulighederne og begrænsningerne ved nakkefoldskanning og doubletest.

Hvad er Down syndrom?

- Down syndrom – også kaldet mongolisme – er den hyppigste enkelte årsag til mental retardering og er også forbundet med fysiske helbredsproblemer – f.eks. en øget risiko for medfødt hjertefejl. Down syndrom skyldes en fejl i arveanlægget – en såkaldt kromosomfejl. Risikoen for at føde et barn med Down syndrom øges med moderens alder.

Hvad kan doubletesten og nakkefoldskanningen?

- Tilsammen giver undersøgelseernes resultat en vurdering af risikoen for, at fosteret har Down syndrom. Når vi kombinerer doubletestens og nakkefoldskanningens resultater, kan vi finde omkring 80-90% af de fostre, der har Down syndrom. Ved tvillingegraviditeter kan man som regel kun bruge nakkefoldskanning alene til vurdering af risikoen for Down syndrom.

Doubletest

- Doubletesten er baseret på en blodprøve, hvor to proteiner analyseres – deraf navnet "doubletest". De to proteiner (PAPP-A og beta-HCG) dannes af moderkagen. Koncentrationen af proteinerne er ofte lidt anderledes i graviditeter, hvor fosteret har Down syndrom.

Nakkefoldskanning

- Ved nakkefoldskanningen fastlægges din termin, og det vil kunne fastslås, om du venter tvillinger.
- Nakkefoldskanning er en ultralydskanning mellem 11 og 14 fulde uger, hvor man måler den smalle væskespalte – kaldet nakkefolden – som alle fostre har under huden i nakkeregionen. Jo større nakkefold, jo større risiko for Down syndrom. Er du længere henne end 14 uger, kan vi

generelt ikke bruge denne undersøgelsesmetode til risikovurdering for Down syndrom. Nakkefoldskanningen er *ikke* en undersøgelse for misdannelser.

Hvornår i graviditeten foregår undersøgelse?

- Doubletesten skal tages først. Vi anbefaler, at doubletesten tages i god tid inden skanningen, men du skal være over 8 fulde graviditetsuger. Ved tidsbestilling på nettet får du datoforslag til blodprøvetagning.
- Nakkefoldskanningen foregår, når du er mellem 11 uger + 3 dage og 13 uger + 6 dage henne – beregnet fra sidste menstruations første dag.

Hvordan foregår undersøgelsen?

- *Doubletesten* er baseret på en almindelig blodprøve. Du behøver ikke at bestille tid til at få taget prøven. Du skal blot henvende dig i Blodprøvetagningen, afsnit 5001 (gangen mellem opgang 4 og opgang 5) en hverdag mellem kl. 07.30 – 15.00 (fredag dog 07.30 – 14.30). Vi har på forhånd sat dine data og prøveoplysninger i vores fælles laboratoriesystem, og derfor skal du blot fremvise dit sygesikringsbevis.
- OBS: Doubletesten skal tages senest 4 hverdage, inden du skal til nakkefoldskanning. Svaret på doubletesten vil være klar, når du kommer til nakkefoldskanning, så du kan få det samlede svar med det samme.
- *Nakkefoldskanningen* foregår ved skanning på maven, men det kan være nødvendigt at supplere med en skanning gennem skeden. Ved nakkefoldskanningen vurderer vi først fosterets størrelse og derefter måler vi nakkefoldens tykkelse.
- I sjældne tilfælde kan der ved misdannelseskanningen i 19-20 uger ses mindre anatomiske varianter, der i sig selv er uden betydning, men som statistisk har vist sig at være forbundet med en let øget risiko for kromosomfejl. I disse tilfælde vil du blive tilbudt yderligere information og evt. ny risikoberegning for Down syndrom, hvis du ønsker det.